

AVRUPA'DA KAYIP REFAKATSIZ MÜLTECİ ÇOCUKLAR

Hatice Sezgin

INSAMER
İHH İNSANİ VE SOSYAL ARAŞTIRMALAR MERKEZİ
IHH HUMANITARIAN AND SOCIAL RESEARCH CENTER
مركز البحوث الإنسانية و الاجتماعية

Referans için: Sezgin, Hatice, "Avrupa'da Kayıp Refakatsiz Mülteci Çocuklar", Araştırma 104, INSAMER, Ağustos 2019.

Araştırma 104

Giriş

Dünya genelinde göç eden kişi sayısı son yıllarda ciddi şekilde artış göstermiş ve 2. Dünya Savaşı'ndan bu yana kaydedilen en yüksek seviyeye ulaşmıştır. Kuzey Afrika ülkeleri ve Ortadoğu'da gerçekleşen Arap Baharı, yeni mülteci akımlarının boyutlarının oldukça genişlemesine sebep olmuştur. Özellikle Suriye'de yaşanan iç savaş şiddetli bir mülteci akımını tetiklemiş ve öncelikle Türkiye, Ürdün ve Lübnan gibi komşu ülkeleri doğrudan etkilemiştir. Mülteci akımının Avrupa kıtasına doğru yayılmasıyla birlikte, 2015 yılından bu yana birçok Avrupa ülkesi mülteci kriziyle karşı karşıya kalmıştır.

Bugün dünya genelinde zorla yerinden edilmiş 68,5 milyon mülteci vardır ve bunların %52'sini (36 mil-

yon) 18 yaşın altındaki çocuklar oluşturmaktadır.¹ İlgili çocukların büyük bir kısmı ise ailesi veya herhangi bir refakatçisi olmaksızın Avrupa ülkelerinde bulunmaktadır. *Europol*'ün (Avrupa Polis Teşkilatı) güncel verilerine göre yaklaşık 10.000 refakatsiz mülteci çocuk kayıp olarak aranmaktadır. Oldukça ciddi bir probleme işaret eden bu rakamın açıklanmasıyla birlikte kamuoyu harekete geçmiş ve Avrupa genelinde kayıp mülteci çocuklarla ilgili bir tartışma başlamıştır.

Bu çalışmada öncelikle mülteci çocukları göçe teşvik eden nedenlere değinilecek ve Avrupa genelinde kayıtlı refakatsiz mülteci çocuklarla ilgili yasal düzenlemeler incelenecektir. Sonrasında çocukların

INSAMER
İHH İNSANİ VE SOSYAL ARAŞTIRMALAR MERKEZİ
IHH HUMANITARIAN AND SOCIAL RESEARCH CENTER
مركز البحوث الإنسانية و الاجتماعية

devlet kayıtlarından düşerek kaybolmalarının sebepleri analiz edilerek çalışma kapsamında mülteci çocuklarla yapılan bire bir görüşmelerin sonuçları değerlendirilecektir.²

Arka Plan

Refakatsiz mülteci çocukların göç etme ve iltica sürecinde göze aldıkları riskler farklı gerekçelere dayanmaktadır. Mülteci çocukları tek başlarına ve korumasız şekilde göçe zorlayan sebeplerin başında şiddet, silahlı çatışma, zulüm, doğal afetler, iklim değişikliği nedeniyle oluşan tahribat, yoksulluk, eşitsizlik ve kişilerin daha iyi bir yaşam arayışı gelmektedir. Birçok kişi hedef ülkelerde daha iyi eğitim ve iş imkânı bulacağına inandığı için göç etmektedir. Bazı durumlarda ise reşit olmayan çocukların istenmeyen çocuk evliliklerinden, cinsiyete dayalı şiddetten (özellikle kız çocukları) veya zorunlu askerlik hizmetinden (özellikle erkek çocuklar) kaçınmak için evlerini terk ettikleri görülmektedir. Genel itibarıyla kızların ve kadınların erkek çocuklara ve yetişkin erkeklere kıyasla göç etme kararında daha az yetki sahibi oldukları bilinmektedir; bu karar genellikle aileler tarafından alınmaktadır. Çocukları göçe teşvik eden etkenlerin başında aileler gelmektedir. Kimi çocuklar ebeveynleri öldüğü veya onları koruma altına alacak başka aile bireyleri olmadığı için göç ederken kimileri de kendilerinden önce göç etmiş aile bireylerinin yanına ulaşmak için evlerini terk etmektedir. Bazı durumlarda ise çocuklar, yaşlı aile üyelerine göre başarı şansları daha yüksek olduğundan tek başlarına göç yolculuğuna çıkmaktadır.

Rakamlar ve Olgular (2017)

2017 yılında Avrupa genelinde 538.000 kayıtlı sığınmacıya koruma statüsü sağlanmıştır; 24.000

mülteci ise Avrupa Birliği'ne (AB) üye diğer ülkelere gönderilmiştir.³ Bunlardan 31.400'ü refakatsiz çocuk olarak kayıtlara geçmiştir. Kayıtlı refakatsiz çocukların büyük kısmını erkekler (%89) oluşturmaktadır. Yaş ortalaması 16 ila 17 arasında değişen çocukların oranı %77 (24.200) iken, yaş ortalaması 14 ila 15 arasında olan çocukların oranı %16 (5.000), yaşı 14'ün altında olan çocukların oranı ise %6 (2.000) olarak tespit edilmiştir.⁴

2017 yılı verilerine göre İtalya, en fazla reşit olmayan sığınmacı barındıran ülke olmuştur. Avrupa genelinde kayıtlı refakatsiz çocukların %32'si (10.000'in üzerinde) bu ülkeye iltica etmiştir. İtalya'yı %29 ile (9.100) Almanya, %8 (2.500) ile Yunanistan, %7 ile (2.200) Birleşik Krallık, %4 ile (1.400) Avusturya, %4 ile (1.300) İsveç ve yine %4 ile (1.200) Hollanda takip etmektedir. Yedi AB ülkesine ait bu oranlar, Avrupa genelinde kayıtlı çocuk sığınmacıların %90'ını oluşturmaktadır.⁵

2017 yılı verilerine göre AB genelinde kayıtlı refakatsiz sığınmacıların %17'sini (5.300) Afgan çocuklar oluşturmaktadır. İkinci büyük etnik grup ise %10 ile (3.100) Eritre vatandaşlarıdır.⁶

Refakatsiz Çocuklarla İlgili Yasal Çerçeve

AB ülkelerinde refakatsiz mülteci çocuklardan sorumlu birçok kurum ve yetkili makam bulunmaktadır. Özellikle yerel kurumlar çocuklarla ilgilenilmesi ve sosyal uyumun desteklenmesi noktasında önemli bir rol oynamakta ve çoğunlukla vasi konumunu üstlenmektedir. Bunun yanı sıra sivil toplum örgütleri de önemli bir işleve sahiptir; bu kurumlarca çocuklara dil kursları, hukuki danışmanlık, sosyal ve psikolojik destek vb. konularda ek hizmet sunulmaktadır.

Avrupa'ya ulaşan her bir refakatsiz mülteci çocuk için aynı kayıt sistemi işlemektedir. Çocuklar,

hudut memurları veya polis teşkilatı tarafından çocuk koruma makamlarına yönlendirilmekte ve her birine sığınma prosedürü gereğince bir yasal temsilci tayin edilmektedir. Bu işlem genellikle ilk kabul ve kayıt sırasında veya iltica başvurusu esnasında gerçekleşmektedir. AB devletleri refakatsiz çocuk mültecilerin maddi ve maddi olmayan kabul koşullarını sağlamakla yükümlüdür. Maddi koşullar; konaklama, giysi, gıda ve cep harçlığı gibi destekleri içermektedir. Maddi olmayan koşullar arasında ise hukuki rehberlik, sağlık, eğitim ve istihdama erişim gibi imkânlar bulunmaktadır.

Bütün çocuklar koruma, hayatta kalma ve gelişimleri için gerekli çeşitli çocuk haklarına sahiptir. AB, birçok uluslararası sözleşme ile göçmenler ve çocuklar için uygun koruma ve bakım tedbirleri uygulamayı taahhüt etmektedir. Bu sözleşmeler arasında Cenevre Mülteci Sözleşmesi (1951), Birleşmiş Milletler (BM) Çocuk Hakları Sözleşmesi (1989) ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (1950) bulunmaktadır. Cenevre Mülteci Sözleşmesi, refakatsiz mülteci çocuklar da dâhil olmak üzere çocukların korunmasını sağlayan bir sözleşmedir. Sığınma prosedürlerinde çocukların yasal haklarına ve korunma gereksinimlerine özellikle dikkat edilmektedir.

Bunların yanı sıra Avrupa Ortak Sığınma Sistemi'nde (1999) yapılan bazı değişiklikler, çocukların, özellikle de refakatsiz mülteci çocukların haklarını ve korunmasını güçlendirmiştir. Avrupa Ortak Sığınma Sistemi, refakatsiz mülteci çocuklara yönelik özel hükümlerin (yeterlilik kuralları) yanı sıra sığınma prosedürü ile kabul ve geri gönderme yönetmeliklerinin yeni hâlini içermektedir.⁷ AB, 2011 yılında çocukları ve refakatsiz çocuk sığınmacıları insan ticaretine karşı

korumak amacıyla yeni kaçakçılıkla mücadele hükümlerini uygulamaya koymuştur.⁸

BM Çocuk Hakları Sözleşmesi, çocukların korunmasına yönelik en önemli ve uluslararası kabul gören sözleşmelerin başında gelmektedir. Sözleşmede, 18 yaşını doldurmamış her birey çocuk olarak tanımlanmaktadır (Madde 1). Refakatsiz mülteci çocuk tanımı ise, yine 18 yaşını doldurmamış ve bir vasisi veya refakatçisi olmaksızın kendi ülkesi dışında bulunan veya zorunlu göç esnasında ailesinden ayrı düşmüş kişileri kapsamaktadır.⁹ BM Çocuk Hakları Sözleşmesi dört temel ilkeye dayanmaktadır. Bunlar; eşit muamele (Madde 2, Fırka 1), çocuğun menfaatini gözetme (Madde 3, Fırka 1), yaşam ve bireysel gelişim (Madde 6) ve ifade ve katılım hakkını (Madde 12) içermektedir. Bu temel ilkeleri, üç gruba ayrılmış koruma ve yasal formlar izlemektedir. Bunlar; bakım, korunma ve katılım haklarını kapsamaktadır.

Bakım hakkı; sağlık, eğitim, uygun yaşam koşulları, beslenme ve giysi, sosyal güvenlik ve insan onuruna yaraşır barınma haklarını içermektedir (Madde 24, 27, 28). İsim ve doğum kaydıyla kimlik sahibi olma hakkı temel bir haktır (Madde 8).

Korunma hakkı; ruhsal ve bedensel şiddetten, kötü muamele ve ihmalden, aşağılayıcı ve zalim davranışlardan, işkenceden, cinsel tacizden, ekonomik veya cinsel sömürden korumayı taahhüt etmektedir (Madde 19, 34, 36, 37). Bunun yanı sıra çocukların zorla alıkoyma ve çocuk kaçaklığından korunması öngörülmektedir (Madde 35). Çocukların özellikle göç ve felaket durumlarında güvence altına alınmaları da buna dâhildir.

Katılım hakkı; çocukların ifade özgürlüğü ve bilgi edinme hakkını tanımlamaktadır (Madde 13).

Bunun yanı sıra çocukların ifade etme, konuşma, düşünce ve din özgürlüğüne sahip olma hakları da koruma altındadır (Madde 14).

Çocuk Hakları Sözleşmesi, ister tek başına ister ebeveynleriyle birlikte olsun, sığınma talep eden veya mülteci sayılan çocukların bu sözleşmede veya diğer uluslararası sözleşmelerde tanınan hakları kullanması amacıyla koruma ve insani yardımdan yararlanması için gerekli bütün önlemleri almaktadır (Madde 22).¹⁰ Böylelikle refakatsiz çocukların bizzat mülteci statüsü talebinde bulunma ve çocuklara uygun süreçlere tabi olma garantisi bulunmaktadır.¹¹ İlgili uluslararası anlaşma sayesinde bütün taraf devletler (ABD dışındaki tüm BM üye devletleri) sığınmacı ve mülteci çocukların haklarını korumayı taahhüt ederler.

Kayıp Refakatsiz Çocuklar

2016 yılının başında *Europol*, Avrupa genelinde 10.000 mülteci çocuğun kayıp olduğu bilgisini tasdik etmiştir. Kayıtlara geçmeyen vakalarla birlikte belirsiz rakamın bunun çok daha üstünde olduğu tahmin edilmektedir.

Avrupa Komisyonu'nun tahminlerine göre refakatsiz mülteci çocukların büyük bir kısmı sığınma talebinden önce veya süreç esnasında ortadan kaybolmuştur. Çocukların çoğunlukla ülkeye giriş yaptıktan sonraki birkaç gün içerisinde herhangi bir başvuru gerçekleştirilmeden önce kayboldukları tespit edilmiştir. Bu durum, refakatsiz çocukların, sığınma taleplerinin olumsuz değerlendirilme veya sınır dışı edilme korkusuyla farklı bir ülkeye gitme çabası olarak açıklanmaktadır.¹² Bir diğer grubun ise AB sınırları içerisinde bulunan aile bireylerini aramak amacıyla farklı ülkelere gittiği tahmin edilmektedir.¹³

Mülteci çocukların kaybolmalarının diğer sebepleri arasında yetersiz kabul şartları, sığınma prosedüründeki eksikler, çocukların anlamakta güçlük çektiği bilgilendirme şekilleri, aile birleşimi süreçlerinin ve yasal vasilerin verimsizliği gibi konular yer almaktadır.¹⁴ Sığınmacılar, ülkeye giriş yaptıklarında yerleştirildikleri ilk kabul merkezlerinden sonra nerede ve hangi koşullarda (örneğin ne tür bir evde) yaşayacaklarıyla ilgili yerel makamlar tarafından bilgilendirilmektedir. Bu tayin işleminin refakatsiz mülteci çocuklarda kısmen memnuniyetsizliğe sebep olduğu ve çocukların başka ülkelere seyahat ederek kayıtlardan düşmelerine zemin hazırladığı belirtilmektedir.

AB'de kayıp refakatsiz çocuklara dair net rakamları tespit etmek, kapsamlı ve karşılaştırmalı veriler olmaması sebebiyle mümkün değildir. Kayıt sistemindeki noksanlıklar yüzünden kapsamlı bir bakış elde edilememektedir. Burada eksik veya çoklu kayıtların da göz ardı edilmemesi gerektiği ifade edilmektedir. Birden fazla ülke veya şehirde gerçekleştirilen kayıt işlemleri, eksik kişisel belge ve yetersiz kimlik tespiti sebebiyle olmaktadır.¹⁵ Bazı AB üye ülkeleri büyük çaplı mülteci akımlarına hazırlıklı olmadıkları için, refakatsiz mülteci çocukların buralarda daha kolay gözden kaçtığı ve kimlik tespiti yapılamadığı için de yasal vasi tayin edilemediği belirtilmektedir.¹⁶ UNICEF'in (BM Çocuklara Yardım Fonu) verdiği bilgiye göre, özellikle 2016 yılının sonunda İtalya ve Yunanistan'daki kurumlar refakatsiz mültecilere uygun koruma, barınma ve sığınma prosedürlerine erişim sağlayamayacak kadar yetersiz durumdaydı.¹⁷

Entegrasyon ve geri gönderme prosedürlerinde en sık karşılaşılan zorluklardan biri de eğitimli personel eksikliğidir. Dil engeli ve çocukların özel

gereksinimlerini karşılayacak kursların yetersiz kaynaklar sebebiyle sunulamaması, refakatsiz mülteci çocukların uyumu ve eğitiminde karşılaşılan en önemli zorluk olarak öne çıkmıştır. Diğer zorluklar arasında reşit olmayan çocukların ebeveyn izni, yaş ve kimlik tespiti, ilgili kaynak ülkeyle iş birliğinin farklı sebeplerle sınırlı olması gibi konular sayılmaktadır.¹⁸

Ayrıca Avrupa nüfusunun yeni gelenlerin kültürü değiştirdiği, suça karıştığı, iş ve hizmet imkânlarını ellerinden aldığı yönündeki korkuları da mülteci çocukların entegrasyonunu zorlaştırmaktadır, zira sosyal uyum özellikle yerel halkın hoşgörü ve kabul kültürüyle doğrudan bağlantılıdır.

Bunların yanı sıra refakatsiz mülteci çocukların bir kısmının sömürü, suistimal ve şiddet kurbanı olma olasılığı da tedirginlik yaratmaktadır.¹⁹ Tahminlere göre zorla fuhuş, uyuşturucu kaçaklığı, emek sömürüsü, organ ticareti vb. durumlar göz ardı edilmemesi gereken tehlikeler arasındadır. *Europol* Kurmay Başkanı Brian Donald'ın verdiği bilgilere göre, bazı refakatsiz mülteci çocukların cinsel şiddet kurbanı olduğu yönünde kanıtlar bulunmaktadır. Avrupa genelinde reşit olmayan çocukları sömüren bir suç şebekesi ortaya çıkmıştır.²⁰ Endişe verici olan şey, birçok refakatsiz mültecinin *Eurosur* (Avrupa Sınır Gözetleme Sistemi) ile yoğun biçimde izlenen Avrupa sınırlarını atlamak için insan kaçakçılarının yardımına muhtaç olmasıdır. Refakatsiz çocukların, yüksek ücretler talep eden insan kaçakçılarının ve suç şebekelerinin eline düşmesi kaçınılmazdır. Bu da çocukların ve ailelerin kaynaklarını tüketmelerine ve ödeyemedikleri borçları sebebiyle sömürüye maruz kalmalarına yol açabilmektedir. Bu suç örgütlerinin ödemelerini almak için şiddet, suistimal veya insan kaçaklığı gibi yöntemlere başvurabildikleri

bilinmektedir. Bazı durumlarda ebeveynler, göç yolu üzerinde kaçakçılar tarafından rehin alınan çocuklarının serbest bırakılması karşılığında yüklü ödemeler yapmaya zorlanmaktadır.²¹

Görüşmeler

Refakatsiz mülteci çocuklarla gerçekleştirilen bire bir görüşmeler, çocukların kaybolma sebeplerinin yukarıda işaret edilenlerle örtüşüp örtüşmediği noktasında yol gösterici olacaktır. Bunun için 10 refakatsiz mülteciyle görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Mültecilerle ilgili çalışan resmî kurum, kuruluş, dernek ve kabul merkezlerinin hiçbiri, bu araştırma için -birçok kez irtibata geçilmesine rağmen- çocuklarla temas sağlanmasına imkân vermemiştir. Buna gerekçe olarak da refakatsiz mülteci çocukların yaşam şartlarının çok ağır olduğu ve kişisel durumlarıyla ilgili böyle bir görüşmenin pedagojik olarak onları sarsacağı gösterilmiştir. Ancak bu çekincelere rağmen ülkeye giriş yaptığında reşit olmayan ve bugün 18 yaşını doldurmuş 10 mülteci, göç tecrübelerini ve Avrupa'ya geldikten sonra yaşadıklarını anlatmayı kabul etmiştir.

Mülteciler Göç Tecrübelerini Anlatıyor

Mawlid

21 yaşında, Somalili

Mawlid, Doğu Afrika üzerinden birçok tehlikeye maruz kaldığı Libya'ya ulaştıktan sonra bir kaçakçılık çetesi tarafından başka birçok gençle birlikte esir alındığını ve kötü muamele gördüğünü anlatıyor. Hijyenik olmayan hapis şartları sebebiyle gençlerden çoğu salgın veya açlık yüzünden bu süreçte hayatını kaybetmiş. Gençler, serbest kalmaları karşılığında para göndermeleri için ailelerini aramaya zorlanmış. Ailesi para

gönderemeyen çocuklar, tutuklu kalmaya devam ederek şiddet görmüşler. Mawlid, kaçakçılara para verildiğinde bu defa gençlerin başka kaçakçılara teslim edildiğini ve ailelerden tekrar ücret istendiğini anlatıyor. Bu şartlar altında bir şişme botla Akdeniz'i geçerek İtalya'ya ulaşan Mawlid, sonrasında İsviçre ve Fransa üzerinden Almanya'ya gelmiş.

2014 yılında Almanya'ya ulaştığında 16 yaşında olan Mawlid, burada iki farklı şehirde kayıt altına alınmış. Açıklayıcı bilgilendirme ve yaş tespiti için tıbbi muayeneye tabi tutulduktan sonra ilk kabul merkezlerinde ve refakatsiz mülteciler için hazırlanan yurtlarda kalan Mawlid, bu sırada birçok gencin aile bireylerini aramak veya başka ülkelere gitmek için ortadan kaybolduğunu belirtiyor.

Abdirrahim

21 yaşında, Somalili

Somali'de kaçakçılardan aldığı sahte pasaportla Türkiye'ye gelen Abdirrahim, ülkesindeki havalimanında birçok kaçakçının dolaştığını ve bazı polislerin rüşvet aldığını anlatıyor. Türkiye'ye ulaştıktan sonra, İzmir sahilinden onu bir tekneye Yunan adalarına götürecek bir kaçakçıyla anlaşarak ödeme yapmış. Yunanistan sahil güvenliği tarafından tutuklandıktan sonra ilk kabul merkezinde kayıt altına alınan genç, orada yine bir kaçakçıyla anlaşarak 25 mülteciyle birlikte bir TIR'ın alt kısmında aralıksız yüzlerce kilometre giderek İtalya'ya ulaşmış. İtalya'dan da birçok polis kontrolüne rağmen yakalanmadan Fransa üzerinden Almanya'ya gelmiş.

2014 yılında Almanya'ya ulaştığında 16 yaşında olan Abdirrahim, Almanya'daki ilk kabul merkezinde ikinci kez kayıt altına alınmış. Abdirrahim de kaçış esnasında birçok kişinin istenilen paraları

ödeyemediği için birbirinden ayrı düştüğünü ve kaçakçıların kurbanı olduğunu anlatıyor.

Nuradin

20 yaşında, Somalili

30 kişilik bir mülteci grubu içerisinde olan Nuradin, kaçakçıların yardımıyla ilk olarak Somali'den Etiyopya'ya geçmiş. Kara yoluyla on gün süren yolculuğun ardından Etiyopya'da başka kaçakçılara teslim edilmiş. Burada Sudan'a geçmek isteyen bir gruba katılmış ve bu yol için de kaçakçılara para ödemek zorunda kalmış. Nuradin, Sudan'da başka gençlerle birlikte 10-15 gün hapsedildiği depoda kötü muamele gördüğünü ve ailesini arayarak özgürlüğü için para istemeye zorlandığını anlatıyor. Ailesi istenen parayı ödedikten sonra Mısır'a giden ve orada yine kaçakçılar tarafından esir alınan genç, burada geçirdiği beş ay zarfında devamlı şiddet ve işkence görmüş. Günlerce aç ve susuz bırakılan esirlerden bazıları şiddet veya açlık yüzünden hayatını kaybetmiş. Yine ailesinin istenen parayı vermesi üzerine serbest kalan Nuradin, kaçakçılar vasıtasıyla bu sefer Akdeniz üzerinden İtalya'ya gitmeye karar vermiş. 200 kişiyle birlikte bindiği teknenin açık denizde alabora olmasıyla büyük bir tehlike atlatan Nuradin, zamanında yetişen kurtarma gemisi sayesinde tüm yolcuların kurtarıldığını ve Yunan sığınma kampına teslim edildiğini anlatıyor. Burada 20 gün geçiren Nuradin, Suriyeli bir grupla yürüyerek Makedonya, Sırbistan, Hırvatistan, Macaristan ve Avusturya üzerinden Almanya'ya ulaşmış.

2015 yılında Almanya'ya vardığında 17 yaşında olan Nuradin, burada yaş tespiti için tıbbi muayeneye tabi tutulduktan sonra ilk kaydı gerçekleştirilmiş. Nuradin, Balkanlar üzerinden Almanya'ya ulaşmaya çalışırken yolda tüm yiyecek ve içeceklerinin bittiğini, açlıktan ölmek üzere olduk-

larını söylüyor. Bu süreçte gazetecilerin bilgi karşılığında onlara yiyecek ve içecek verdiğini anlatıyor. Ayrıca Suriyeli mültecilerin hem kaçakçılar tarafından hem de sığınma prosedürlerinde öncelendiğini dile getiren Nuradin, kendi sığınma talebi sürecinde bir Somalili olarak haksızlığa uğradığını düşünüyor. Çok uzun bir bekleme süreci sonrasında Nuradin'e yasal vasi tayin edilmiş.

Muhammed

19 yaşında, Suriyeli

Muhammed, Türkiye-Suriye sınırı üzerinden Türkiye'ye ulaşanlardan. Burada, mültecileri Akdeniz üzerinden Yunanistan'a götüren bir kaçakçıyla anlaşarak 20 kişi kapasitesi olan şişme bir botta 60 kişiyle birlikte yola çıkmış. Yunanistan'daki kabul merkezinde ilk kaydı gerçekleştirilen genç adam, buradan Makedonya, Sırbistan, Hırvatistan, Macaristan ve Avusturya üzerinden Almanya'ya ulaşmış.

2015 yılında Almanya'ya ulaştığında 16 yaşında olan Muhammed, burada yapılan sağlık muayenesinden sonra ikinci kez mülteci olarak kaydedilmiş. Sonrasında refakatsiz mülteci çocukların kaldığı yurda gönderilmiş. Muhammed Avrupa'daki kaçış rotalarında birçok sınır ve sahil güvenliğinin olduğunu söylüyor. Ormanların ve denizlerin dronlarla kontrol edildiği bu rotayı, oldukça zorlu ve tehlikeli olarak tanımlıyor.

Khaled

18 yaşında, Suriyeli

Khaled, bir arkadaşıyla birlikte Suriye'den Türkiye'ye kaçanlardan. O da Akdeniz üzerinden Yunanistan'a ulaşmak için bir kaçakçıyla anlaşarak 60 mülteciyle birlikte fazla yüklenmiş bir teknede seyahat etmiş. Yunanistan'a ulaştığında başka kaçakçılara teslim edilen genç, Balkanlar

üzerinden diğerleriyle aynı rotayı kullanarak ve her bir kaçakçıya ayrı ayrı ücret ödemek zorunda kalarak hedef ülkesine ulaşmış.

2015 yılında Almanya'ya vardığında 15 yaşında olan Khaled'in burada iki farklı şehirde kaydı gerçekleştirilmiş. O da diğer yaşlıları gibi refakatsiz mülteci çocukların kaldığı bir yurda yerleştirilerek bilgilendirme ve sağlık taramasının ardından uzun bir süre vasi tayini için beklemiş. Khaled, kaldığı yurttan birçok gencin uzun süren bürokratik işlemler sebebiyle ortadan kaybolduğunu ve sığınma prosedürlerinin daha kısa sürdüğü ülkelere gittiğini söylüyor.

Abdullah

16 yaşında, Suriyeli

Abdullah, bir kaçakçıya verdiği 1100 avro sayesinde Suriye'den Türkiye'ye, buradan da başka kaçakçılar vasıtasıyla yeni bir ücret karşılığı Yunanistan'a geçmiş. Kaldırabileceğinden fazla sayıda kişiyle dolu bir tekneyle Akdeniz'i geçen genç, yol boyunca teknenin alabora olmasından korktuğunu anlatıyor. Yunanistan'da bir başka insan kaçakçısı tarafından kara yoluyla Makedonya, Sırbistan, Macaristan ve Avusturya üzerinden Almanya'ya ulaştırılan Abdullah, bu rota için de ayrı bir ücret ödemek zorunda kalmış. Fakat şanslı olduğunu, çünkü çocuk olduğu için diğer mültecilerden daha az para ödemesi gerektiğini söylüyor.

2015 yılında Almanya'ya ulaştığında henüz 13 yaşında olan Abdullah da ilk kabul merkezinde kayıt edilmiş ve bir refakatsiz çocuklar yurduna yerleştirilmiş. Yasal vasisi ise ancak çok uzun bir bekleme süresi sonrasında tayin edilebilmiş. Abdullah da burada kaldığı süre içerisinde bir gencin ortadan kaybolduğunu anlatıyor. Danışmanına

alışverişe gittiğini söyleyerek yurttan ayrılan genç in yokluğu fark edildiğinde hemen polise kayıp ilanını verilmiş.

Halit

20 yaşında, Afganistanlı

Halit, bir kaçakçının yardımıyla Pakistan üzerinden yürüyerek İran'a ulaşmış. İçerisinde 400 ila 500 mültecinin bulunduğu bir depoya getirilen Halit, buradaki şartların çok kötü olduğunu anlatıyor. Yiyecek ve içecek verilmeyen mülteciler, kötü muameleye de maruz kalmış. Üç haftalık bir tutukluluktan sonra kaçakçı, Halit'e mültecileri arabayla diğer kaçakçılara götürme karşılığında günlük 400 dolar istemiş. Bu talebi reddedince cezalandırılan Halit, ancak ailesi özgürlüğünü satın alınca serbest kalıp Türkiye'ye ulaşabilmiş. Bu zorlu ve tehlikeli tecrübeden sonra Türkiye'de kalmaya karar veren Halit, burada iş aramaya başlamış.

Türkiye'de karşılaştığı iyi niyetli bir çiftçi, Halit'e çiftliğinde çalışmasını teklif etmiş ve koruması altına alarak yaşamını sürdürmesi için ihtiyacı olan her şeyi sunmuş. Sekiz ay burada çalıştıktan sonra Afganistan'dan Türkiye'ye kaçan bir arkadaşıyla birlikte Almanya'ya geçmeye karar vermişler. Bir insan kaçakçısına para vererek fazlasıyla doldurulmuş bir botla Yunanistan'a geçerken alabora olan teknede iki yaşında bir kızı boğulmaktan kurtarmış. Ardından küçük kızın annesine ve anneannesine de yardım eden Halit, birçok kaçak mültecinin yüzme bilmediğini ve can yeleği olmadığı için de boğularak can verdiğini anlatıyor. Yunanistan sahil güvenliği tarafından kurtarılan mülteciler, geri gönderilme korkusuyla burada iki-üç hafta kadar kalmış. Yunanistan'daki ilk kabul merkezi çok dolu olduğu için birçok mülteciye geçici olarak sahilde bakıldığını anlatan

Halit, birlikte seyahat ettiği kalabalık grubun en sonunda dokuz kişiye indiğini söylüyor. Hep beraber bilinen Balkan rotası üzerinden Almanya'ya ulaşan bu grup, kaçakçılara verecek hiç paraları kalmadığı için yolu tamamen tek başlarına kat etmek zorunda kalmış. Sırbistan'a ulaştıklarında gruptaki en yaşlı kadın halsizlikten çok yavaş hareket eder hâle gelmiş. Gruptaki erkekler kadını Avusturya sınırına kadar dönüşümlü olarak sırtlarında taşımak zorunda kalmış. Avusturya'da farklı hedef ülkelere varmak üzere birbirlerinden ayrılmışlar.

Halit, 2015 yılında otostop çekerek Almanya'ya vardığında 17 yaşındaymış. Burada polis tarafından tutuklanarak merkeze götürülmüş. İlk kabul merkezinde kaydı yapılarak sağlık muayenesinden geçtikten sonra, kendisi gibi refakatsiz mülteci çocukların bulunduğu yurda yerleştirilerek çok uzun süre yasal vasi tayini ve sığınma prosedürünün işlenmesi için beklemek zorunda kalmış.

Bekir

20 yaşında, Afganistanlı

Bekir, insan kaçakçılarının yardımıyla Pakistan üzerinden İran'a kaçanlardan. O da yardım aldığı kaçakçı tarafından esir tutulduğunu ve diğer mültecilerle birlikte şiddete ve işkenceye maruz kaldığını anlatıyor. Birçok kez kaçmaya çalışsa da başarılı olamayan genç, ailesinin izni olmadan yola çıktığı için ailesinden para istemeye de korkmuş. Nihayet tanımadığı bir grupla Türkiye'ye gitmek için izin alan Bekir, Türkiye'de yaşadığı bir buçuk yıl içerisinde kendisi gibi refakatsiz Afgan mültecilerle tanışmış. Hep beraber Almanya'ya gitmeye karar veren 10 genç, kaçakçılara verecek paraları olmadığı için kendileri bir şişme bot almaya karar vermişler. Yunanistan'a doğru giderken denizin ortasında motorun bozulması ve uzun

uğraşlara rağmen çalışmaması, gençlerde umutsuzluk ve endişe yaratmış. Korku içinde sakin kalmaya çalışan gençlerden birinin cep telefonu sinyali verince bir Türk numarasını arayıp yardım çağırılmaya çalışmışlar, fakat beş dakika sonra telefon kapanmış. Yaklaşık bir saat sonra Yunanistan sahil güvenliği tarafından gönderilen bir helikopter onları tespit edip kurtarmış. Yunanistan'daki ilk kayıt sırasında Bekir yanlış kişisel bilgiler verdiğini anlatıyor. Kabul merkezinden kaçtıktan sonra Bekir ve arkadaşları Makedonya, Sırbistan, Slovakya, Macaristan ve Avusturya üzerinden yürüyerek Almanya'ya ulaşmışlar. Yol boyunca birçok zorlukla karşı karşıya kalan gençler, her yerde tehlikeli insan kaçakçılarının ve sınır kontrolörlerinin pusuda beklediğini söylüyor. Halit, ormanlarda ve dağlarda birçok mültecinin vurulduğunu veya soyulduğunu anlatıyor.

2015 yılında Almanya'ya ulaştığında 17 yaşında olan Bekir, burada bilgilerini doğru vererek kayıt altına alınmış. Sağlık muayenesi, yurda yerleştirilme, vasi tayini ve sığınma prosedürü için bekleme süresi Bekir için de benzer şartlarda işlemiş. Onun da refakatsiz mülteci çocuklar yurdunda kaldığı sürede birçok çocuk, kimseye haber vermeden ortadan kaybolmuş ve bir daha dönmemiş.

Samim

18 yaşında, Afganistanlı

Samim, ağabeyi ve kuzeniyle beraber bir gruba katılarak kaçakçılar yardımıyla İran'a gelmiş. 25 gün boyunca yürüyerek kat ettikleri bu yolda bir başka kaçakçı çetesi tarafından soyularak bütün kıymetli eşyalarını yitirmişler. Gruptaki tek kız, kaçakçıların her biri tarafından tecavüze uğramış. Mülteci grubundan biri bu duruma müdahale etmek istediğinde herkesin gözü önünde vurularak öldürülmüş. Samim ve diğer mülteciler Türkiye'ye

doğru yollarına devam etmişler fakat tecavüze uğrayan kızın ailesi İran'da kalmış. Türkiye'ye geldiklerinde Yunanistan'a geçmek üzere başka bir kaçakçıyla anlaşmışlar ancak Yunanistan sahil güvenliği tarafından Türkiye kabul merkezine geri gönderilmişler. Buradan kaçmayı başaran gençler, tekrar Yunanistan'a geçmeyi denemiş ve bu sefer içerisinde yaklaşık 3.000 kişinin kaldığı bir mülteci kampına yerleştirilmişler. Bir süre sonra buradan da kaçan gençler, son kalan paralarıyla kıyafet alıp kendilerini yerli veya turist gibi göstererek otobüsle Makedonya, Sırbistan, Hırvatistan, Macaristan ve Avusturya üzerinden Almanya'ya ulaşmışlar.

2015 yılında Almanya'ya geldiğinde 14 yaşında olan Samim'in kaydı ilk kabul merkezinde gerçekleştirilmiş fakat o, İsviçre'ye gitmek üzere buradan da ayrılmış. İsviçre yolunda tutuklanan Samim, orada kayıtlı olduğu için Almanya'ya geri gönderilmiş. Almanya'da 18 yaşını geçtiği için reşit sayılan ağabeyinden ayrılmak zorunda kalan Samim, kuzeniyle birlikte başka bir şehirde bulunan refakatsiz mülteci çocukların kaldığı yurda yerleştirilmiş. Ağabeyinden üç ay haber alamadığı için yurdu terk edip ortadan kaybolmayı düşünse de yakalanmaktan, ağabeyiyle bir daha hiç görüşmemekten veya ülkesine geri gönderilmekten korktuğu için bu düşünceden vazgeçmiş. 18 yaşını dolduruncaya kadar bekleyen Samim, sonrasında ağabeyinin yanına taşınmış.

Ferid

19 yaşında, Afganistanlı

Engelli olan Ferid, görüşme esnasında kaçış hikâyesinden çok fazla bahsetmek istemiyor. Engeli sebebiyle hem grup üyeleri hem de kaçakçılar tarafından dışlandığını anlatan Ferid, kaçakçı onu uygun bir gruba dâhil edene kadar çok fazla

beklemesi gerektiğini anlatıyor. Engelli mülteciler için kaçışın çok daha zorlu olduğunu söyleyen Ferid, diğer mültecilerin nasıl kötü muameleye maruz kaldığına da tanıklık etmiş. Birçok mülteci yürüyerek kat ettiği bu tehlikeli yolda yaşamını yitirmiş veya kaybolmuş. Bu yüzden bir grupla hareket etmenin önemli olduğunu söylüyor.

Ferid 2015 yılında 15 yaşındayken Almanya'ya ulaşmış. İlk kabul merkezinde kayıt edildikten sonra sağlık muayenesinden geçmiş ve diğer yaşlıları gibi bir kimsesiz çocuk yurduna yerleştirilmiş.

Görüşme Değerlendirmesi

İnsan kaçakçıları, mültecileri yüksek meblağlar karşılığında kara veya deniz taşıtlarıyla tehlikeli rotalar üzerinden taşımaktadır. Aralarındaki toplama ve uygulama ağları, kaçakçıların birlikte çalışabilmelerine olanak sağlamaktadır. Kaçakçıların toplama ağı, toplanan mültecileri uygulama ağına devrettikten sonra, mültecilerin bunlardan ayrılması artık mümkün değildir. Mülteciler, kaçakçıların çoğunlukla silahlı olduğunu, kendilerini onlara teslim etmeden önce bilmemekte ve kaçış yolunda yardım aldıkları insan kaçakçıları tarafından soyulmakta, kaçırılmakta veya satılmaktadır. Refakatsiz mülteci çocukların aileleri çocuklarını kurtarmak için çoğunlukla ücret ödemek zorunda kalmaktadır. İstenilen meblağları ödeyemeyen ailelerin çocukları kötü muameleye maruz kalmaktadır. Yalnızca istenilen parayı ödeyebilen veya kaçmayı başaranlar zorla alıkonuldukları yerlerden sağ çıkabilmektedir.

Refakatsiz mültecilerin çoğu, sınır ve sahil güvenlik ekiplerinin kaçakçıların yardımı olmadan geçilmesinin neredeyse imkânsız olduğunu belirtmiştir. Kaçakçıların, mültecilerin çaresizliğini kullandıkları açıkça görülmektedir. Avrupa'daki

kabul merkezleri genellikle çok dolu ve yoğun olduğundan eksik veya çoklu kayıtların meydana geldiği tespit edilmiştir. Mültecilerin birçoğu bazen sığınma prosedürü, aile birleşimi veya yasal vasi tayini gibi konularda hiçbir açıklama yapılmaksızın aylarca beklemek zorunda kalabilmekte ve bu da onların diğer AB ülkelerine gitmek istemesine sebep olmaktadır. Kabul merkezlerinin ve konaklama yerlerinin çoğu ücre bölgelerde veya köylerde bulunmaktadır. Bu şekilde mülteciler büyük şehirlerden ve yerel halktan tecrit edilmektedir. Kabul merkezleri ve mülteci konaklama yerlerindeki şartlar genellikle insanlık dışıdır ve çocuklara uygun değildir. Mültecilere sunulan istirahat imkânları ve duşlar yetersizdir. Refakatsiz mülteci çocuklar, buldukları ilk kabul merkezlerinden ve yurtlardan genellikle yasal vasileri henüz tayin edilmediği veya ilgili danışmanları çok yoğun olduğu için kaçabilmektedir.

Yetişkin aile bireyleri olmayanlar:

Görüşmeye katılan refakatsiz mültecilerin hepsi yanlarında yetişkin bir aile bireyi olmadan zorunlu göç etmiştir.

Kaçış esnasında ayrı düşme: Refakatsiz mülteci çocukların hepsi ülkelerinden Avrupa'ya göç ederken bir gruba dâhil olmuştur. Bu gruplar farklı sebeplerden dolayı birçok kez dağılmış ve görüşme yapılan çocukların dokuzu diğer grup üyeleriyle bir daha iletişime geçememiştir. Görüşmeye katılan gençlerden yalnızca biri dağılma sonrası bir grup üyesine tekrar ulaşabilmiştir.

Kaçakçılarla karşılaşma: Refakatsiz mülteci çocukların hepsi kaçış süreçlerinde yasa dışı insan kaçakçılarının yardımına muhtaç olmuştur. Görüşülen çocukların tamamı insan kaçakçılarına yüksek ücretler ödemiştir.

Görüşmeye katılan gençlerin altısı kaçakçılar tarafından rehin tutulmuş, beşi de kötü muameleye maruz kalmıştır. Gençlerin ikisinin ailesi çocuklarının serbest kalması karşılığında ücret ödemek zorunda bırakılmıştır.

Çoklu kayıt: Görüşmeye katılan on çocuktan dördü birden fazla AB ülkesinde kayıt edilmiştir.

Çoklu kabul merkezi: On refakatsiz mülteci gencin dördü, birçok kabul merkezini hedef ülkelere varabilmek için terk ettiğini belirtmiştir.

Ortadan kaybolma: Görüşmeye katılan gençlerden sekizi, başka bir refakatsiz mülteci çocuğun yetkililerden habersiz bir şekilde ortadan kaybolduğuna şahit olmuştur. Gençler, ortadan kaybolan refakatsiz çocukların bunu planlayarak yaptığını belirtmiştir. Gençlerden dördü böyle bir durumun hemen fark edilerek gerekli işlemlerin yapıldığını söylemiştir.

Kabul merkezleri ve sığınma prosedürü: Görüşmeye katılan refakatsiz mülteci çocukların her biri AB ülkelerindeki kabul koşullarını ve sığınma prosedürlerini farklı değerlendirmiştir. Gençlerin sekizi kabul merkezlerindeki şartların kötü olduğunu ve yoğun mülteci akımıyla beraber daha da kötüleştiğini söylemiştir.

Alınacak Tedbirler ve Çözüm Önerileri

Avrupa'da, sığınma yönetmeliklerinde yapılan birçok iyileştirmeye ve prosedürel garantiye rağmen mevzuatta hâlen boşluklar bulunmaktadır. Kabul şartları AB üye ülkelerinde hâlâ büyük bir problem olarak karşımıza çıkmaktadır. Birçok durumda bilgi alma, yasal temsil, aile birleşimi ve çocuğun haklarının korunması ilkeleri prosedürlerde yetersiz düzeyde yerine getirilmektedir. Mülteci

kabul sisteminin bütün AB ülkelerinde titiz bir şekilde uygulanması gerekmektedir. Özellikle refakatsiz ve ailelerinden ayrı olan çocukların kayıt işlemlerinin ve kabul ilkelerinin özenle gerçekleştirilmesi şarttır. Yalnızca bu şekilde geleceğe yönelik kapsamlı ve karşılaştırmalı bir veri sistemi geliştirmek mümkündür. Çocuklar savunmasızdır ve yaşları ve ailelerinden uzak olmaları sebebiyle özel bir koruma, bakım ve desteğe muhtaçtır. Bu nedenle kayıt işleminin hemen ardından yasal temsilcilerin tayin edilmesi, sığınma prosedürü konusunda bilgilendirme, korunaklı ve çocuklara uygun barınma imkânlarının sağlanması şarttır. Çocuklara süreç esnasında öncelik tanınması, kimlik tespiti ve kayıtlarının eğitimli personel tarafından uygun şekilde yapılması gerekmektedir. Buna özellikle çocuk dostu muamele prosedürleri dâhildir. Sınır ötesi aile birleşiminde çocukların süreçlerine öncelik verilmesi, uzun bekleme sürelerini ortadan kaldırmak açısından önemlidir. Geri gönderme işlemlerinde kurumlar; çocukların aile bireyleri, yasal vasiler veya uygun kabul merkezlerine yönlendirildiklerinden emin olmalıdır. Refakatsiz çocuklar için yasal giriş imkânlarının sağlanması gerekmektedir. Kaybolan yabancı uyruklu çocuklar, kayıp yerli çocuklar için gösterilen titizlikle aranmalıdır. Refakatsiz bir mülteci çocuk kaybolduğunda, polise hızlı bir şekilde kayıp ilanı verilmelidir. Bu gibi durumlarda polis teşkilatının, sığınmacı kurumlarının, kabul merkezlerinin, çocuk koruma dairelerinin ve ilgili sınır ötesi ve uluslararası kurumların koordineli şekilde iş birliği yapması önemlidir. Avrupa genelinde kayıp çocukların bildirilmesi için faaliyet gösteren danışma hattı da başvuru- labilecek imkânlar arasındadır.

Bunlar dışında acil bir şekilde insan kaçakçılıklarına karşı tedbir alınması gerekmektedir. Tedbirlerin

hedefi, yasa dışı şebekelere karşı bir mücadele şeklinde olmalıdır. Avrupa ülkelerinin sınır kontrollerini artırmak yerine, yasa dışı suç şebekelerini çökertmek için çaba sarf etmeleri gerekmektedir. Refakatsiz çocukların korunması için insan hakları ve dayanışma gibi Avrupa'ya özgü değerler, mültecilerin statülerine bakılmaksızın hayata geçirilmelidir. Bu, AB Hukuku'nun uygulanmasını, AB

Temel Haklar Bildirisi ve uluslararası insan hakları ilkelerine dayanan çocuk haklarının korunmasını da içermektedir.²² Acil olarak kabul merkezlerine çocuk koruma birimleri dâhil edilmeli ve çocuk koruma görevlileri yerleştirilmelidir. AB üye devletlerinin her biri, çocuğun menfaatini koruma ilkesini bütün önlemlerinde ve kararlarında göz önünde bulundurmaya gayret etmelidir.

Sonnotlar

- ¹ <https://www.unhcr.org/figures-at-a-glance.html>
- ² UNICEF, “A child is a child (2017)”, s. 14.
- ³ Eurostat Pressemitteilung (2018), s. 1.
- ⁴ Eurostat Pressemitteilung (2018), s. 1.
- ⁵ Eurostat Pressemitteilung (2018), s. 2.
- ⁶ Eurostat Pressemitteilung (2018), s. 2.
- ⁷ European Commission, EMN Inform, s. 6.
- ⁸ European Commission, EMN Inform, s. 5.
- ⁹ BumF, “Unbegleitete Minderjährige”.
- ¹⁰ UN, Kinderrechtskonvention.
- ¹¹ UNHCR, “Richtlinien zum Internationalen Schutz (2009)”, s. 5-6.
- ¹² European Commission, EMN Inform, s. 7.
- ¹³ European Parliament News.
- ¹⁴ European Commission, s. 1.
- ¹⁵ BumF, “Unbegleitete UM in DEU”, s. 74.
- ¹⁶ Araunterlagen.
- ¹⁷ UNICEF, “A child is a child (2017)”, s. 30.
- ¹⁸ European Commission, EMN Inform, s. 7.
- ¹⁹ European Parliament News.
- ²⁰ DW, Aktuell Europa.
- ²¹ UNICEF, “A child is a child (2017)”, s. 23-24.
- ²² Europäisches Parlament, s. 2.

Kaynakça

- BumF Bundesfachverband unbegleitete minderjährige Flüchtlinge (2016). “Verschwundene Flüchtlingskinder: Was die Bundesregierung und Europa tun müssen”, <https://b-umf.de/src/wp-content/uploads/2018/02/Verschwundene-Fl%C3%BChtlingskinder-Was-die-Bundesregierung-und-Europa-tun-m%C3%BCsen.pdf>, (12.03.2019).
- Bundesamt für Migration und Flüchtlinge (2016). “Unbegleitete Minderjährige”, <http://www.bamf.de/DE/Fluechtlingsschutz/UnbegleiteteMinderjaehrige/unbegleitete-minderjaehrige-node.html>, (08.03.2019).
- DW Made for minds (2016). “Rund 10.000 Flüchtlingskinder verschwunden”, <https://www.dw.com/de/rund-10000-fl%C3%BChtlingskinder-verschwunden/a-19014589>, (12.03.2019).
- Europäische Kommission (2017). Mitteilung der Kommission an das Europäische Parlament und den Rat: Schutz minderjähriger Migranten, 14.03.2019.
- European Commission (2019). *Eurosur*, https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/policies/borders-and-visas/border-crossing/eurosur_en, (08.03.2019).
- European Commission (2018). Approaches to unaccompanied minors following status determination in the EU plus Norway, <http://www.bamf.de/SharedDocs/Anlagen/DE/Publikationen/EMN/SyntheseberichteInform/ZuStudien/emn-wp80-inform-unbegleitete-minderjaehrige.html>, http://www.bamf.de/SharedDocs/Anlagen/EN/Publikationen/EMN/SyntheseberichteInform/ZuStudien/emn-wp80-inform-unbegleitete-minderjaehrige.pdf?__blob=publicationFile, (08.03.2019).
- European Commission (2015). EMN Inform; Politiken, Praktiken und Daten über unbegleitete Minderjährige, https://www.emn.at/wp-content/uploads/2018/05/EMN-Inform-2014_Unbegleitete-Minderj%C3%A4hrige.pdf, (08.03.2019).
- European Commission. https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/networks/european_migration_network_en, (08.03.2019).
- European Parliament (2017). “Missing refugee children: MEPs call for better protection”, <http://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20170228IPR64281/missing-refugee-children-meps-call-for-better-protection>, (12.03.2019).
- European Parliament (2017). “Refugee children missing in Europe”, <http://www.europarl.europa.eu/news/en/agenda/briefing/2017-03-01/7/refugee-children-missing-in-europe>, (12.03.2019).
- European Parliament (2017). “Disappearance of migrant children in Europe”, http://www.europarl.europa.eu/thinktank/de/document.html?reference=EPRS_ATA%282017%29599292, (12.03.2019).
- Eurostat (2018). Asylentscheidungen in der EU; EU-Mitgliedstaaten erkannten im Jahr 2017 mehr als eine halbe Million Asylbewerber als schutzberechtigt an, <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/8817680/3-19042018-AP-DE.pdf/ebaf6372-6c37-4815-b1a0-36d26b427b2f>, (08.03.2019).
- UNICEF (O. J.). UN-Konvention über die Rechte des Kindes; Kurzfassung, https://www.unicef.ch/sites/default/files/2018-08/un-kinderrechtskonvention_kurz_de.pdf, (08.03.2019).
- UNICEF (2018). “Refugee and Migrant Crisis in Europe; Humanitarian Situation Report #30”, <https://www.unicef.org/eca/situation-reports-and-advocacy-briefs-refugee-and-migrant-children>, (08.03.2019).
- UNICEF (2017). “A child is a child (2017)”, <https://www.unicef.de/blob/141422/acaf7e52cf898706ebbfc71702fb471c/a-child-is-a-child--unicef-report-17-05-2017-data.pdf>, (08.03.2017).
- UNICEF (2017). “Zahl der unbegleiteten minderjährigen Flüchtlinge und Migranten hat sich seit 2010 verfünffach”, <https://www.unicef.de/informieren/aktuelles/presse/2017/zahl-minderjaehriger-fluechtlinge-steigt/141102>, (08.03.2019).
- UNICEF (2016). “Das Übereinkommen über die Rechte des Kindes”, https://www.unicef.ch/sites/default/files/2018-08/unicef_fs_kinderrechtskonvention_2016_de.pdf, (08.03.2019).
- UNICEF (2016). “‘Flüchtlingskinder Verschwunden’ - Was ist da los?”, <https://www.unicef.de/informieren/aktuelles/blog/2016/verschwundene-fluechtlingskinder/101174>, (01.30.2019).
- UNICEF (1989). “Konvention über die Rechte des Kindes”, <https://www.unicef.de/blob/9364/a1bbe-d70474053cc61d1c64d4f82d604/d0006-kinderkonvention-pdf-data.pdf>, (08.03.2019).